REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ¢i.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Dumineca* 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 229. **Brașov, Vinerĭ 18 (31) Octomvrie.** **1902.**

Congregația din Brașov.

(Adresa dela Pojun.)

Brașov, 30 Octomvrie.

N'a trecut un an și jumĕtate, de când cu adresa Săcuilor în cestiunea modificărei legei naționalităților, și étă că sala vechiului Sfat din piața Brașovului a rĕsunat din nou de accentele de indignare ale majorității covîrșitóre a acestui comitat de naționalitățĭ în fața pasului celor dela Pojun, carĭ au reînoit încercările dușmănóse esistenței amintitei legĭ.

A fost o discusiune viuă și seriósă, ce a durat patru óre întregĭ și, putem ¢ice, c'a avut efectul de a caracterisa în tóte direcțiunile pe deplin situația de adĭ.

Patru propunerĭ s'au făcut din patru părțĭ congregației cu privire la resolvarea adresei comitatului Pojun. Prima propunere a fost aceea a comisiunei permanente, care în urmă a și fost primită cu majoritate. Ea ¢ice:

„Congregatia își esprimă părerea sa de rĕu, că prin adresa comitatului Pojun s'au atacat din nou drepturile sfinte ale naționalităților; totodată congregația însercinéză pe vice-șpan, ca printr'o representațiune sĕ róge pe ministrul de interne de-a lua mĕsurile necesare, pentru-ca în viitor sĕ fie esecutată fie-care disposiție a legei naționalităților“.

Acésta propunere, făcută în numita comisiune de deputatul Lurtz, a dat prilegiŭ la desbaterea ce a urmat.

Mai întâiŭ a vorbit preotul maghiar Iuliu Moor în ton liniștit, ¢icênd că nu consideră oportună adresa comitatului Pojun și că e convins, că guvernul nu va admite modificarea legei naționalităților.

După Moor a luat cuvêntul deputatul Dr. Carol Lurtz, motivând și apĕrând propunerea comisiunei permanente într'un discurs, care a fost ascultat cu mare interes și aprobat de Sașĭ și Românĭ. După aceea a debutat în favorul propunerei dela Pojun și al nisuințelor șoviniste Dr. Zakarias atacând vehement naționalitățile:

Cuvêntările de mai sus le vom aduce mai pe larg în numĕrul următor al fóiei nóstre. Astă¢ĭ dăm un resumat amĕnunțit al discursului d-lui Dr. A. Mureșianu, care a presentat propunerea Românilor:

Dr. *Aurel Mureșianu* ¢ice, că nu se póte bucura de cele ce le-a au¢it dela antevorbitorul sĕu, advocatul Dr. Zakarias, dér îi pare bine, că a venit sĕ vorbéscă după dênsul, căcĭ așa va pute arăta cu efect și mai viu, carĭ sunt atacurile și insultele contra cărora trebue sĕ se apere Românii.

Oratorul constată înainte de tóte o divergență între doi fruntașĭ ai Maghiarilor, pe care îi vedeam până acuma mergênd mână în mână. D-l decan I. Moór caută sĕ ne liniștéscă, că ceea-ce pretind cei dela Pojun e numai o pie dorință și că d-lui Szell nicĭ prin gând nu-i trece a-se atinge de legea naționalităților, și îșĭ recomandă spre primire moțiunea sa, de a-se lua simplu la cunoscință adresa comitatului Pojun. D-l Dr. Zakariás a bătut acordurĭ mai aspre și a adus și a ridicat acusărĭ și calumniărĭ față cu naționalitățile ¢icênd, că *agitéză și că luptă contra integrității teritoriale a statuluĭ*. Acésta totușĭ e prea mult dela tinĕrul domn advocat, însĕ la acusările lui voiŭ mai reveni.

„Cestiunea naționalităților este *materie odiósă* și devine cu atât mai odiósă, cu cât rĕmâne mai mult timp cestiune neresolvată. Lucrurile neresolvate, mai ales când sunt importante, esercitéză o influență penibilă asupra omului, ca și rĕua consciință“.

Aceste cuvinte nu sunt ale mele, ci sunt ale acelui bărbat unic între Maghiarĭ, care a avut curagiul atât în camera deputaților, cât și în pressă, sĕ-șĭ spună părerile sale obiective în cestiunea naționalităților. Înțeleg aicĭ pe Ludovic Mocsary, care într'o carte a sa publicată de curênd, s'a ocupat érășĭ de acéstă mare problemă a statului ungar.

Cestiunea naționalităților este o cestiune de estremă importanță, care nu se resumă în lucrurĭ de detail, ca d. e. cum fù acusarea adusă de I. Moor primăriei Brașovului, pe care eu personal nu o cred, anume, că primăria odată séu de mai de multe-orĭ n'ar fi ținut sémă de prescrierile art. 44 din 1868 și ar fi dat unor locuitorĭ maghiarĭ, la rugările lor maghiare, resoluție în limba germană, și altele de felul acesta.

Cestiunea naționalităților e mult mai gravă. Ea póte influința și bunele relațiunĭ cu alte state și nu póte fi de loc resolvită prin învinuirĭ nebasate, amenințărĭ și intimidărĭ, cum s'a încercat sĕ facă d-l Dr. Zakarias, care a vorbit aicĭ în frase bombastice, cre¢ênd, că el este ecoul sentimentelor „elementuluĭ alcătuitor de stat“. Asemenea frase s'au au¢it la noi prea de multe-orĭ, nu ne speriem de ele și mărturisesc, că nu sunt de loc proprii sĕ promoveze pacea și buna înțelegere între popórele statuluĭ, de care am ave așa mare nevoie.

Mai ales nedréptă și temerară fù afirmarea antevorbitorului, că pressa și conducĕtorii firescĭ ai naționalităților agitéză contra integrității teritoriale a statului, contra cărei afirmațiunĭ oratorul protestéză solemn.

Intregul trecut al națiunei române manifestă cel mai curat patriotism și pot se afirm, că este din cale afară mare îndrăsnélă din partea advocatuluĭ Zakariás, *a acusa de trădare de patrie pe un popor, din mijlocul căruia a eșit un bărbat, ca regele Mateiŭ Corvinul*, a căruĭ statuă s'a desvĕlit ¢ilele acestea la Clușiŭ cu atâta solemnitate.

In ce privesce *adevĕratul patriotism* nicĭ astă¢ĭ nu se lasă Românii a fi întrecuțĭ de nicĭ un alt popor.

De aceea oratorul regretă, că d-l președinte contele Lazar, n'a chemat la ordine pe antevorbitor pentru învinuirile sale grave și nebasate.

(Președintele întrerupe pe vorbitor, spunênd, că el îșĭ cunósce datoria și că de vreme ce esistă sentințe judecătorescĭ, carĭ constată agitațiunĭ, n'a putut sĕ cheme la ordine pe Zakariás).

D. Zakarias a vorbit cu mare înflăcărare despre prerogativele elementului maghiar „alcătuitor de stat“ și despre interesele lui naționale, față cu carĭ trebue sĕ dispară orĭ și ce drepturĭ ale naționalităților. Dênsul crede, că cestiunea naționalităților va înceta de a mai esista din momentul, când vor fi cassate și ultimele resturĭ ale acestor drepturĭ.

Este așa-dér curata forță pentru care pledéză. Mai susțiind, că representanța comunală din Brașov a păcătuit în contra statului și națiunei maghiare, când a aplicat dispozițiile legei naționalităților față cu cererea membrilor maghiarĭ ai acestei representanțe de a se introduce și limba maghiară ca limbă protocolară, dênsul vrea sĕ ¢ică, că Maghiarul fiind-că este Maghiar, se póte ridica peste legĭ. Acésta cu timpul ne póte duce la un regim revoluționar și anarchic ca pe vremile lui Danton și Robespierre.

Fac apel la d-l președinte conte Lazar, care deși încă tinĕr, are esperiență, de óre ce a fost funcționar administrativ timp mai îndelungat în Bistriță și pe urmă vicespan în Clușiŭ, va sĕ ¢ică tot în comitate locuite de Românĭ, și care însuși este Ardelean, sĕ spună, decă în concepția opiniei publice nu iese pretutindenea în relief acel moment anarchic.

Sĕ vĕ spun un esemplu: Erĭ a fost în Brașov d. ministru *Wlassics*, ca sĕ inspecteze școlele nóstre (contele *Lazar*: A fost și la școlele nóstre. De asta ar trebui sĕ ne pară bine!) Nu ¢icem, că nu ne pare bine, căcĭ i-s'a dat ocasiune a se convinge însușĭ de neadevĕrul celor ce s'au scris în foile șoviniste despre aceste școlĭ și n'a putut sĕ constate, de cât că școlele nóstre românescĭ corespund în tótă privința cerințeĭ legilor, n'a putut sĕ constate, de cât că aicĭ se predau lecțiile în limba românéscă, conform drepturilor asigurate de autonomia bisericéscă-școlară; — în colo n'a putut vede aicĭ ceva deosebit de ceea ce vede la școlele ungurescĭ, cu escepțiunea, că la acestea, în afară de limba unguréscă, nu se predă și alte limbĭ ce se vorbesc în țéră ceea-ce este fórte regretabil.

Ce ¢ice însĕ pressa șovinistă? Póte óre ea cu spiritul ei anarchic sĕ ia în considerare, că școlele nóstre sunt supuse direct conducerei autorităților bisericescĭ? Dómne ferесce! Șovinismul vorbesce de mĕsurĭ, pe carĭ are de gând sĕ le ia ministrul contra pretinsei „direcțiĭ antipatriotice“. Spiritul anarchic al pressei șoviniste află de bun tot ce un ministru ar face din motive „patriotice“ chiar și contra drepturilor autonome asigurate prin legĭ!

Așa a comentat pressa șovinistă „inspecția“ de la gimnasiul din Beiușiŭ, și cine scie, decă ¢iarul de aicĭ *„Brassoi Lapok“* nu va scrie mâne-poimâne tot așa despre inspecția din Brașov?

D-l Moór a ¢is, sĕ fim liniștițĭ, căcĭ d-l Szell n'are de gând sĕ ne facă nicĭ o supĕrare.

Intreb pe d-l Moór, óre d-l Szell, chiar decă n'a putut împedeca adresa comitatului Pojun, care pe motiv că agitatorii naționalităților tulbură liniștea, cere sĕ se revisuiéscă în mod restrictiv legea naționalităților, — n'ar fi putut influința, ca sĕ nu se aducă conclusurĭ de aderență în celelalte comitate?

De sigur! Insĕ n'a îndrăsnit s'o facă, fiind-că și guvernul stă sub presiunea șovinismului.

Acum doi anĭ au venit cei din Săcuime sĕ céră modificarea legei naționalităților pe cuvênt, că de la 1879 toțĭ au ocasiune sĕ învețe unguresce și decĭ nu mai e de lipsă ca la oficiile publice și la tribunale sĕ se folosésca alte limbĭ. Astă¢ĭ vin cei din partea opusă, dela Pojun, sĕ céră acelașĭ lucru ¢icênd, că numai așa se póte pune capĕt agitațiunilor naționaliste, cărora le dă nutremênt desamintita lege. Mâne vor veni alțiĭ la rĕnd, pentru ca într'o ¢i sĕ se pótă ¢ice în dietă: étă că tótă țéra cere acest lucru, prin urmare sĕ desființăm art. de lege 44 din 1868.

Este decĭ pe deplin justificat, ca noi cei atacațĭ, sĕ facem oposiția cea mai intransigentă acestor nenorocite pornirĭ.

Atacurilor tot mai vehemente și îndrăsnețe, trebue sĕ ne opunem din motive de legitimă apĕrare. Trebue sĕ protestăm cu tăria, ca sĕ nu se pótă ¢ice, c'am consimțit un moment măcar, prin tăcere; trebue sĕ protestăm, căcĭ se tratéză aicĭ de apĕrarea principiului egalei îndreptățirĭ pe basa căruia suntem în drept sĕ pretindem a trăi și a ne desvolta în acest stat cu propria nóstră limbă și cultură. Orĭ ce adevĕrat patriot trebue sĕ fie îngrijat că, decă lucrurile vor merge tot așa înainte pe acéstă cale, va deveni imposibilă orĭ-ce înțelegere dréptă și echitabilă între naționalitățĭ și elementul domnitor, ceea-ce numai spre binele și întărirea patriei nu va pute servi.

De aceea în numele Românilor presentă următórea

Propunere.

Petițiunea comitatului Pojun cătră dietă, comunicată prin curendă și comitatului nostru, reclamă de urgență modificarea art. de lege XLIV din 1868, pe cuvênt, că acéstă lege trebue sĕ fie acomodată „politicei naționale maghiare bine înțelese“.

Drept motivare se declară în amintita petițiune, că „litera“ legii naționalităților „nu corĕspunde spiritului“, ce a condus pe legiuitorĭ atuncĭ, când au alcătuit'o; se ¢ice că acéstă lege ar oferi din causa acésta teren „agitațiunilor contrare națiunei maghiare“. De aicĭ se conchide apoi la necesitatea de a se lua mĕsurĭ „preventive“, spre a se pune odată capĕt pretinselor agitațiunĭ, ce nu pot fi împedecate pe calea regulată a justiției.

Prin modificarea acésta representanța comitatului Pojun pretinde dér de fapt sĕ se delăture acele disposițiunĭ ale art. 44 din 1868, carĭ se referă la dreptul de limbă al naționalităților nemaghiare și, invocând interesele politicei de maghiarisare, țintesce a suprima cu desĕvîrșire principiul de egală îndreptățire, inherent disposițiilor favorabile dreptului de limbă ale acestei legĭ fundamentale, despre care Coróna a fost declarat solemnel în discursul tronului de la 10 Decemvrie 1868, că **„prin ea statul asigură fie-cărui cetățên libertatea și desvoltarea limbei sale materne în mod egal“.**

Printr'asta petițiunea comitatului Pojun intenționéză — asemenĭ curendei de acum doi anĭ a comitatului Treiscaune — despoiarea naționalităților nemaghiare și de acea mĕsură de drepturĭ firescĭ și positive, ce se cuprind în paragrafii art. de lege 44 din 1868, ba atacarea și mĕduvei libertății lor cetățenescĭ și

în modul acesta contribue numai a mări incordarea ce au produs'o în țéră nenorocitele esperimente de maghiarisare, turburând pacea și liniștea dintre popórele ei.

Mai mult. Petiția comitatului Pojun vré sĕ zădărnicéscă și posibilitatea de a mai stărui în viitor pe cale și cu mijlóce legale, ca sĕ se validiteze, între marginile acestui stat, egala îndreptățire națională, pentru care noi Românii am luptat și luptăm sub stégul principiului libertății și egalității, pe care principiu se razimă și programul nostru național de la 1881.

Ba petițiunea din cestiune merge până a declara categoric, că cei de la Pojun și sprijinitorii lor, de aceea cer și reclamă cu atâta insistență modificarea legii naționalităților din 1868, ca luptătorii pentru drepturile neprescriptibile ale popórelor și pentru binele patriei, sĕ nu mai pótă avé în viitor nicĭ cel mai mic razim în acea lege.

Din tóte aceste considerațiunĭ, noi Românii privim petițiunea comitatului Pojun de o manifestație dușmănósă esistenței nóstre naționale, de un act îndreptat cu premeditare contra limbei și a culturei nóstre naționale, precum și în contra limbei și culturei celorlalte naționalități conlocuitóre nemaghiare.

Conduși de spiritul dreptății și al păcii și de adevĕratul patriotism, declarăm deci, că nu numai că nu putem pàrtini întru nimic adresa congregației din Pojun, relativă la modificarea în sens restrictiv a legii naționalităților de cătră factorii legiuitorĭ și guvernanțĭ, dér, avĕnd în vedere, că acestor factorĭ li-se impune tocmai din contră ca o datorie supremă pàzirea și esecutarea strictă și conscienciósă a acestei legĭ fundamentale, după spiritul și litera ei, ne vedem constrînșĭ a propune, ca Onor. congregație sĕ decidă:

Adunarea generală a representanței comitatului Brașov, reprobă și respinge petițiunea-adresă a comitatului Pojun ca fiind periculósă și nepatriotică, pentru-că este îndreptată în contra libertății, a dreptului de limbă și a egalei îndreptățiri a naționalităților nemaghiare din statul ungar.

Pressa maghiară și inspecția ministrului Wlassics. Cu ce comentare însoțesce pressa maghiară inspecția ministrului Wlassics la Brașov, se vede din următórele rĕndurĭ ale diarului maghiar din localitate, „*Br. L.*“:

„...Ast-fel a surprins (Wlassics) pe neașteptate școlile din Brașov. Nimenĭ nu sciea, că vine, mai puțin aceia, în mânile cărora este depusă la noi educația tinerimei. In școlile naționalităților se așteptau mai puțin la visita ministrului.

Și fiind-că ministrul și-a făcut inspecția pe neașteptate, surprindĕndu-i în mijlocul activității lor, noi îndrăsnim a susține în mod categoric, că Iuliu Wlassics nu cu cele mai bune impresii a plecat din acele școlĭ, unde sunt și profesorĭ, carĭ habar n'au de limba maghiară.

Sperăm însĕ, că energia lui Iuliu Wlassics se va manifesta și în cestiunea școlilor naționalităților și va găsi mijlócele prin carĭ sĕ se prevină anomaliei, ca **în Ungaria sĕ esiste institute de acelea, carĭ cresc elemente, primejdióse ființei de stat a națiunei maghiare.** Resolvirea cestiunei acesteia îi incumbă lui Wlassics. Și despre omul, care nu cunósce fatigii, credem, că va duce la triumf interesele culturale ale maghiarismului în tot-deuna și în tóte cestiunile aparținĕtóre de resortul sĕu. Pentru-că Wlassics este omul faptelor!“

Am înțeles!

Un congres la Belgrad. La Belgrad s'a ținut un congres fórte important pentru Sêrbii din afară de regat. Este primul congres al diariștilor sêrbĭ, la care a luat parte însușĭ ministrul instrucțiunei *Marcovicĭ* și mitropolitul Inocențiu. Au luat parte patru-decĭ de diariștĭ sêrbĭ din Ungaria, Croația, Dalmația, Serbia-Veche, Bosnia și Herțegovina. Populațiunea și autoritățile din Belgrad le-au făcut ovațiunĭ entusiaste. Asistau de asemenea la deschiderea congresului mulțĭ bărbațĭ de stat, precum și mareșalul curții Nicolaevicĭ și dama de onóre a reginei Ljubitza Petrovicĭ. S'a observat frăția între Sêrbii catolicĭ și mohamedanĭ din Bosnia. Președintele *Iovanovicĭ* în aplausele entusiaste ale mulțimei a dis, că scopul congresului este înfrățirea și armonia de simțire și de gândire între pressa sêrbéscă, orĭ unde se găsesce ea, în folosul progresului culturei și civilisațiunei națiunei sêrbescĭ. S'a dat și un banchet de onóre diariștilor sêrbĭ, venițĭ de afară, unde Iovanovicĭ a ridicat un toast pentru familia regală. Archimandritul *Wesicĭ* a închinat pentru Maj. Sa Francisc Iosif și pentru Sultan în aplausele mulțimei. Sêrbul mahomedan *Mustafa Scopliacovicĭ* a beut pentru înfrățirea sêrbă fără deosebire de religiune și de țéră. A fost un entusiasm de nedescris în tot orașul.

Congregația comit. Hunedóra,

ținută în Deva la 24 Oct. 1902 st. n.

(Raport special al „Gazetei Transilvaniei“.)

Stimate D-le Redactor! Lumea pare că s'a săturat de constituționalismul modern, căcĭ étă acum și adunările municipale din di în di sunt frequentate mai puțin. Maghiarii nu se duc, fiind-că ei au cine sĕ se îngrijéscă de interesele lor, ér Românii, ca și ceilalțĭ fii mașterĭ ai țerii fiind-că s'au convins de atâtea orĭ, că tóte stăruințele și bunele lor intențiunĭ, se timbrézĕ de nepatriotism și orĭ ce causă dréptă ar apĕra, nu pot isbuti.

De aceea este o apariţiune îmbucurătóre, că la congregația ce s'a ținut la 24 Octomvrie — în proporțiune cu numĕrul membrilor municipalĭ, — Românii s'au presentat în numĕr destul de frumos: Cincĭ protopopĭ, vre-o cincĭ șése advocațĭ, mai mulțĭ proprietarĭ, oficianțĭ și notarĭ, din puținii cățĭ îi avem, au format un grup încuragiator.

Obiectele de pertractat au fost peste 183, decĭ se putea prevedé, că desbaterile vor dura până târdiu — póte și a doua di.

Intre obiectele de la ordinea dilei a atras pe membrii românĭ cu deosebire adresele comitatului Pojun, în causa *revisuirei legei electorale* și în causa *modificărei legei de naționalități*, apoi mai multe recursurĭ și cause interne.

Noul fișpan, Coloman *Barcsay*, care prima dată a presidat o ședință mai amplă, a condus desbaterile cu mai multă dexteritate, decât antecesorii sĕi mai recențĭ.

Desbaterile s'au început la 9 óre a. m. și a durat până d. a. la óra 1, éră după amédĭ de la 3 până séra aprópe la órele 7. De astă-dată și vice-șpanul s'a pus pe călcâie și a motivat mai pe larg proiectul de budget pe anul viitor, după care cheltuelile se urcă la 221.527 cor. 20 b., ér încassările fac 221.470 cor. Asemene a făcut un raport mai detailat despre starea drumurilor de pe teritoriul comitatului, precum și despre venitele și spesele cu aceste. S'au publicat apoi legile sancționate și s'a dat cetire la mai multe ordinațiunĭ ministeriale.

Intre aceste au fost mai de interes ordinațiunea relativă la trecerea perceptoratelor comitatense, la cele de stat, ridicarea unui pod la Iscroniu cu 75,000 coróne și instituirea unui curs de moșit în Deva. In desbaterea acestor obiecte a luat parte și membrii românĭ, dovedind multă desteritate și un viu interes.

Inainte de a se trece la causele interne Dr. Aurel *Munteanu* a interpelat pe vicesp̧an, că sistatu-s'a și suspendatu-s'a esecuțiunile și licitațiunile pentru dărĭ, pe timpul, cât a grasat bóla de vite în unele părțĭ ale comitatului? când poporul nu avea în urma recoltei slabe, cu ce sĕ le plătéscă?

Vicesp̧anul a rĕspuns că da, și a dispus, că la încassărĭ sĕ se procédă cu tótă bunăvoința.

A urmat mai multe alegerĭ. S'au ales și câțĭ-va Românĭ. Așa în comisiunea administrativă d-l Vasilie *Demian*, în comis. de verificare Dr. Aurel *Munteanu*, în com. pentru jurațĭ Dr. Alesandru *L. Hossu*, în comisiunea de asentare de caĭ Dr. Ioan *Mihu*. — Se vorbesce, că jidanii sunt fórte mâhnițĭ, că dintre ei nu s'a ales nicĭ unul în comisiune.

Terminându-se alegerile, a urmat o desbatere interesantă asupra unei adresse, ce se intenționézĕ a se trimite guvernului în causa lărgirei competenței pretorilor în cause de transgresiunĭ silvanale, în înțelesul, că de aicĭ înainte solgăbirăii sĕ aibă drept a judeca, nu numai în cause, în carĭ pagubele se urcă până la 60 coróne, ci și în acele, ce trec peste acéstă sumă, până la 200 coróne.

E vorba, că în comitatul Hunedorei sunt multe și prețióse pădurĭ, parte proprietăți de ale erariului, parte de ale privaților. In creștetul munților și între pădurile aceste sunt multe comune, în carĭ locuitorii nu au locurĭ arătóre și așa trăiesc mai cu sémă din prăsitul oilor și al vitelor, și din lemnărit și cum Dumnedeu le ajută.

De sine înțeles, că și prevaricațiunile de pădurĭ sunt mai dese și mai marĭ, ca în alte părțĭ și de aci și solgăbirăii au mult lucru cu judecarea transgresiunilor și croirea pedepselor.

Și fiind-că prevaricațiunile în loc sĕ scadă, di de di se înmulțesc, comisiunea silvanală a făcut propunerea, și comisiunea permanentă a acceptat'o, ca sĕ se lărgéscă competința solgăbirăilor de la 60 cor. la 200 coróne. Se póte, că rapórtele solgăbirăilor, despre continuele prevaricațiunĭ sĕ fie adevĕrate, dér adevĕrat este și aceea, că în causele de judecarea transgresiunilor pentru prevaricațiunĭ de pădurĭ, s'au descoperit fórte grave iregularitățĭ și marĭ pĕcate. Décă vom lua d. e. numai faptul, că anul acesta, suma pedepselor croite trece peste suma restanțelor de dare și că în anii trecuțĭ mai de multe-orĭ a fost mai mare suma pedepselor croite, decât darea și aruncurile la olaltă, îșĭ póte închipui orĭ și cine, că ce a trebuit sĕ sufere și vor mai trebui sĕ tragă amărîții de muntenĭ, ajunșĭ pe mâna solgăbirăilor atât de atașațĭ erariului și proprietarilor.

Din partea membrilor românĭ au combătut propunerea comisiunei: Dr. Aurel Munteanu, Fr. Hossu-Longin, Dr. Gavrilă Suciu, Dr. Aurel Vlad și alțiĭ. D-l *Munteanu*, a combătut cu multă dibăcie basa greșită pe care s'a pus comis. silvanală și comis. permanentă, și a arătat în colorĭ viĭ, cum propunerea atinge legile positive și mai virtos: Cât de păgubitor este chiar și aceea, că li s'a dat solgăbirăilor și până acuma puterea ce o eserciază în amintitele cause. Arată până cât de absurd se interpretézĕ legea și cât de revoltătóre e procedura unor pretorĭ în cause de prevaricațiunĭ. Face asemănare între cualificațiunea solgăbirăilor și a judecătorilor de la judecătoriile reg., și conclude, că din orĭ-ce punct de vedere s'ar lua cestiunea, representanța municipală numai s'ar blama, décă ar primi o adresă ca cea propusă.

A fost fórte caracteristic apoi cum a motivat baronul Bornemisza, presid comis. silvanale scopul lărgirei competenței, spunĕnd, că d-sa a recercat mai multe comitate în causa acésta și de pe tot locul a căpĕtat(?) rĕspuns de consimțire; dér scopul principal ar fi ca prin lărgirea competenței solgăbirăilor *sĕ se insufle terore* în prevaricanțĭ și cu o scurtă procedură sĕ se apere interesele proprietarilor...

Chiar și membrii maghiarĭ s'au genat de argumentațiunile feudale ale d-lui baron, — ér membrii românĭ îi făceau mereu observărĭ picante.

S'a încercat și vice-șpanul a-șĭ apĕra subalternii și a pune vina pe lege, care trebue respectată, promițĕnd că și el va stărui, ca sĕ se esecute cu dreptate.

Membrul Francisc *Hossu-Longin*, provocându-se la o interpelare a sa, făcută mai anii trecuțĭ în cestiunea acésta — la care însĕ nicĭ până astădĭ nu a căpĕtat rĕspuns, — descopere un șir de abusurĭ și nelegiuirĭ, dovedite în mai multe rĕndurĭ. Arată, cum bieții țĕranĭ — cu drept pe nedrept — au fost osîndițĭ singur numai pe spusa vigilului; cum unii judecațĭ au plătit pedepsele și câte de două, ba și câte de trei-orĭ, când la notar, când la solgăbirĕu, când la judele comunal, și cu tóte aceste erariul s'a pomenit cu imense restanțe semnalate ca imposibile de incassat, și decĭ a trebuit sĕ rĕmână în pagubă cu decĭ și decĭ de mii de florinĭ.

Spune mai departe, cum s'a întemplat cu un client al sĕu chiar fața de d-l baron Bornemisza, pe care solgăbirĕul l'a judecat ca prevaricant — și numai pe calea procesului civil a putut sĕ constrîngă pe d-l baron, a recunósce, că clientul nu a furat, ci a tăiat lemne din pădurea lui proprie, și cu tóte aceste pedépsa croită pe calea administrativă, nicĭ până astădĭ nu s'a șters.

Vice-șpanul cere sĕ i-se spuie casurĭ concrete, mai apoi recunósce, că are cunoscințe despre interpelarea amintită și cele ce s'au spus — dér ele au fost pe timpul când nu era D-sa în fruntea comitatului.

Se ridică apoi d-l Dr. Gavriilă *Suciu* și face o icónă fórte tristă a stărilor de pe la Hațeg, citéză multe date, din care procedura solgăbirăilor apare într'o lumină de tot curiósă, — solicitéză respingerea propunerei.

A mai vorbit d-l Dr. Aurel *Vlad*, aducĕnd mai multe motive juridice contra tendinței, ce se intenționézĕ prin propunerea făcută, și cere respingerea propunerei.

Zadarnice însĕ orĭ-ce argumente, zadarnică tótă truda, căcĭ majoritatea a primit propunerea comisiunei permanente și acum numai cei de sus sĕ voiéscă, pentru-ca apoi.... și mai vai de voi „prevaricanțĭ“...

In interesul adevĕrului, trebue sĕ notez, că de astă-dată au fost și vre-o câțĭ-va membri maghiarĭ — mai ales din tagma juriștilor — carĭ au avut curagiul sĕ voteze contra propunerei comisiunei permanente.

(Va urma).

SCIRILE DILEI.

— 17 (30) Octomvrie.

Ministrul Wlassics plecând alaltăerĭ, Marțĭ, din Brașov, unde a visitat școlele din orașul nostru, s'a dus la *Sibiiu*. A sosit séra și a durmit la gară. Erĭ a visitat tóte școlele din Sibiiu între carĭ și seminariul „Andreian“ și școla civilă de fete a „Asociațiunei“. In tot locul a pus întrebărĭ elevilor, interesându-se cu deosebire de progresul în limba maghiară.

Ministrul Daranyi între Secui. Din Têrgul-Mureșului se anunță, că ministrul de agricultură *Daranyi* a sosit acolo alaltăerĭ diminéța. Din Clușiŭ a trecut prin Cucerdea, Ernut, Căpușul-de-Câmpie și Bandul-de-Câmpie, și numai după acésta a sosit în M.-Ořorheiŭ. Aicĭ a descins la otel *Transilvania (!)* Indată după sosire a primit deputațiunile. Intre deputațiunĭ a fost și aceea din comitatul *Têrnavei-micĭ* condusă de fișpanul br. *Kemeny* Akos, care a rugat pe ministrul, ca în cadrul acțiunei sĕcuescĭ sĕ cuprindă și acest comitat. A mai primit ministrul numĕróse deputațiunĭ din sînul micilor proprietarĭ și agronomĭ secuĭ. Erĭ diminéța a plecat la Odorheiul-sĕcuiesc. El va veni și în Brașov.

Societatea de lectură „Inocențiu Micu Klein“ a teologilor din Blașiŭ pe anul școl. 1902—903 s'a constituit astfel: President Traian *German* cl. an. IV; vice-president Ioan *Boldor* cl. an. III; secretar Nicolau *Ticaciu* cl. an. IV; bibliotecar Aurel *Vodă* cl. an. II; cassar Corneliu *Andrea* cl. an. III; archivar Emiliu *Aldea* cl. an. III; controlor Iosif *Bogdan* cl. an. II; notar Ioan *Cârnaț* cl. an. I; vicebibliotecar George *Grecu* cl. an. I. Membrii în comisia literară: Victor *Turcu* și Eugen Pop *Pĕcurar* clericĭ an. IV; Octavian

Popa şi Nicolau *Platon* clericĭ an. III; *Suciu* Petru şi Nicolau *Marcu* clericĭ an. II; Ioan *Mărgineanu* şi Aurel *Marcu* clericĭ an. I.

Resultatele inspecţiei lui Kaffka. Comisarul guvernului d-l Kaffka László şĭ-a terminat Vinerĭ ancheta din Maramureş şi a plecat la Carei-marĭ. Kaffka în urma anchetei a suspendat de la oficiŭ pe doi fisolgăbirĕi, un solgăbirĕu, un vicenotar orăşenesc, un căpitan de poliţie şi un matriculant din oraşul Sighet.

D-l Jancsó Benedek desminte. Am luat şi noi, după diarele strĕine, în special după „P. L.“ scirea despre pretinsele „neregularităţĭ“, pe carĭ le-ar fi constatat d-l Jancsó Benedek la seminariul din Arad. D-l Jancs'o trimite acum diarului „P. L.“ următórea desminţire:

„Stimate d-le Redactor! In n.-rul 253 al diarului d-vóstre sub titlul „*Missstände im Arader Seminarium*“, a apărut un comunicat referitor la o delegaţie oficială a mea mai veche. Cu permisiunea onor. d-n redactor şi în interesul adevĕrului, îmĭ ţiu de datorie, drept rectificare, a declara, că eu n'am făcut de loc vr'o enunciaţiune, în felul cum se dice în numitul comunicat, despre preparandia gr. or. română din Arad. Din contră, în raportul meu n'am putut decât sĕ relatez despre cele mai bune resultate în ceea ce privesce instruirea limbei maghiare. Cu ocasiunea delegaţiei mele n'am observat din partea nimĕnui vr'un abus, care sĕ se pótă cualifica de violare a legii. Am constatat, că directorul şi profesorii, conform chemării lor, sunt bărbaţi de ai şcólei serioşĭ şi zeloşĭ. Ungeresce vorbesc corect. Ér faţă cu inspecţia din partea statului atât din partea corpului didactic, cât şi din partea superiorităţii bisericescĭ, am întêmpinat cea mai perfectă loialitate şi prevenire ss. Dr. *Jancsó* Benedek.“

Mulţămită. Din incidentul hirotonirei întru preot a nou alesului nostru paroch Constantin *Proca*, d-l comerciant din Braşov Ioan *Bidu* a dăruit sf. nóstre bisericĭ din Rêşnov un rênd de vestminte preoţescĭ cu tóte cele aparţinĕtóre serviciului divin, în valóre de 200 cor.; — pentru care dar esprimăm şi pe acésta cale mulţămita nóstră marinimosului donator. Rêşnov, 15 Oct. v. 1902. *Comitetul parochial.*

Fómete în Maramureş. In comitatul Maramureşului, unde bântue ca un rĕu permanent ciuma jidovéscă şi miseria şi corupţia administrativă, anul acesta s'a inaugurat şi o altfel de miserie, fómetea. Érna timpurie a nimicit recolta de cucuruz. Recolta de cartofĭ fiind de asemenea slabă, şi pustiind vara trecută şi inundările, populaţia este expusă în sens literal pericolului de a muri de fóme. Fişpanul comitatului, baronul Roszner, s'a dus dilele acestea la Budapesta unde a conferit cu deputaţii comitatului asupra mijlócelor mai potrivite prin carĭ s'ar puté ajutora populaţia lipsită. E vorba sĕ se céră un ajutor de la guvern.

Chamberlain în Africa-de-sud. Se anunţă în mod oficial, că Chamberlain, ministrul coloniilor englese, va pleca pe la sfîrşitul lui Noemvrie în Africa-de-sud, pentru a constata la faţa locului problemele ce se impun după terminarea rĕsboiului şi organisarea nouelor colonii, prin resolvarea cestiunilor, carĭ le intereséză. Ministrul coloniilor va visita coloniile Cap, Natal, Orange şi Transvaal şi se va reîntórce în Anglia pe la începutul lui Martie 1903. „Agenţia Reuter“ crede a sci, că acéstă hotărîre a d-lui Chamberlain este aprobată de Rege şi de ceilalţĭ miniştri şi cu multă satisfacţiune primită de sir Edward Milner, comisarul guvernului în Africa-de-sud şi administrator al nouĕlor colonii.

Violenţele Kurzilor contra Armenilor. „Kölnische Zeitung“ află din Petersburg. după scirĭ sosite acolo, că în Persia Kurzii au început sĕ comită violenţe grave contra Armenilor. Populaţiunea din Arsab a cerut protecţiunea consulului rus. Kurzii au asaltat mai multe sate din districtul Aserbejdschow. In tot districtul domnesce panică.

Vînătóre de urşĭ. O societate de vînătorĭ din strĕinătate a aranjat dilele acestea o vînătóre de urşĭ în Sĕcuime, aprópe de Borsec. Vînătórea s'a început Sâmbătă. La prima góná au eşit la ivélă patru urşĭ, carĭ însĕ din pricina nedibăciei gonaşilor, au scăpat din reionul acestora. Aceiaşĭ urşĭ însĕ în nóptea următóre au dus cu sine o vacă din cireada, ce păşuna în apropiere. Duminecă au venit din nou în reionul gonacilor 3 urşĭ şi un lup şi cu acéstă ocasiune s'a întêmplat ceva interesant: Unul dintre urşĭ a fugit în mijlocul ciredii şi, după cum e obiceiul urşilor, a sărit în spatele unei vacĭ, ca astfel sĕ o forţeze a-şĭ lua vênt şi sĕ scape şi el cu vaca. Un glonţ bine dirigeat l'a nimerit însĕ pe urs drept în inimă şi a cădut jos din spatele vacii.

Catastrofă vulcanică în Guatemala. O depeşă din New-York anunţă, după scirĭ sosite acolo, că Marţĭ nóptea s'a simţit un puternic cutremur de pământ în tot Mexicul, unde domnesce acum panică. Vulcanul San-Maria şi vulcanii de prin împrejurimĭ, din Guatemala, au început sĕ facă erupţiunĭ teribile. Tóte satele de prin prejur ard. E temere sĕ nu se aprindă şi capitala Guatemalei. Plóia de cenuşe se întinde. Oraşul Quezaltenago e pe jumĕtate îngropat de cenuşe Locuitorii au isbutit sĕ scape. Nu se cunósce numĕrul persónelor carĭ au ars prin sate.

Sute de mii — la un mort. Pe linia Vesprem-Budapesta-Kelenföld s'a găsit în diua de 18 Octomvrie într'un cupeu clasa II un moşneg mort. S'a constatat, că repausatul a fost Paál Dénes inginer-şef în pensiune, domiciliat în Vesprem. S'a găsit la el suma de 716 coróne. Inainte de a se face inventarul s'a presentat la poliţie Dr. Corzan Avendano, inspector pensionar de circumscripţie pentru şcólele secundare, ginerele repausatului care a declarat, că la socru-sĕu trebue sĕ fi fost o sumă însemnată de banĭ. In adevĕr desfăcêndu-se giamantanul lui Paál s'au găsit în el hârtii de valóre de 77.000 cor. — Lipsia însĕ suma de 70.000 cor. banĭ gata pe carĭ îi scosese de la cassa de economii din Vesprem. Suma acésta a fost găsită pe urmă la vizitiul, care a dus cadavrul de la gară la morgă.

Tinerimea română din Deva şi împrejurime va aranja o petrecere cu dans cu ocasiunea sfinţirei bisericei gr. or. din Deva în sala Redutei orăşenescĭ de acolo, Duminecă în 27 Oct. (9 Noem.) 1902. Pentru comitetul arangiator: Dr. Aurel *Vlad* president; Dr. Iustin *Pop*, vice-president; Nicolau Schiau secretar; Dionisiu Ardelean cassar; Virgil Olariu controlor. Venitul curat este destinat pentru decorarea internă a bisericii. Inceputul la 8 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 5 cor. Oferte benevole se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Din Săcele.

Satulung, 15 Oct. 1902.

Onorată Redacţiune! Cestiunea ce de present intereséză pe locuitorii noştri din Săcele este: instalarea unui motor electric în alvia rîului Tărlung.

Societatea „Gancz“, care dispune de milióne, a sondat tóte posiţiunile din împrejurimea Braşovului şi n'a găsit posiţie mai favorabilă ca alvia Tărlungului şi curent mai puternic ca cel produs prin apa Doftana. — Ambele aceste rîurĭ aparţin comunei nóstre Satulung.

In lumea întrégă este un viu proces cu privire la instalaţiunile electromotorice. In Germania esistă ligĭ, carĭ sunt fórte active în a convinge pe Nemţĭ sĕ acapereze cât mai multe instalaţiunĭ de felul acesta. Sunt broşurĭ tipărite, — carĭ tractéză pe sute de paginĭ acéstă temă. Chiar viitorul economic şi politic îl condiţionéză de acéstă cestie, care va avé mare aplicare în industrie şi comerciŭ.

Societatea „Gancz“ a şi făcut paşii necesarĭ, asigurându-şĭ dreptul de apă de la comitat, — unde a presentat un numĕr considerabil de planurĭ. — La comuna nóstră a venit numai cu o simplă rugare, sprijinită de oficiul silvic, în care cerea un teren cam de 5000 metri lungime şi 5 metri lăţime. Oficiul silvic a valorat holda de pămênt cu pădure cu tot în suma de 120 coróne.

Modul de predare, precum şi rugarea însa-şĭ a dat comitetului de gândit. Membrul R. Verzea privesce cestiunea mult mai momentósă — şi din considerare faţă de starea tristă în care se găsesce comuna politică, pentru evitarea unui conclus nematur, propune alegerea unei comisiunĭ, care sĕ studieze temeinic causa. Comitetul de acord alege cu unanimitate pe membrii R. Verzea, Masznyik Gyula, Lukács Károly, I. Popa, D. Comşa şi Sanék Andr. Comisiunea s'a întrunit în două şedinţe. La una a luat parte şi inginerul şef al Societăţii „Gancz“, care era cu totul discret în descoperirea planului ce-l urmăresce societatea. Totul însĕ ce s'a putut observa este — că numita societate se bucură de multe simpatii între inteligenţa maghiară. Diferind părerile între comisiune şi firma Gancz, nu s'a putut ajunge la nicĭ o învoiélă.

In 9 Octomvrie a. c. s'a ţinut şedinţa comitetului comunal. Presenţĭ erau de toţĭ 20, 13 Ungurĭ şi 7 Românĭ. Printre membrii era o vie mişcare. Referentul comisiunei preotul Romul Verzea face o scurtă dare de sémă despre activitatea comisiunei, stăruind mai mult asupra stărei triste în care se găsesce comuna, amintind cam următórele:

Ne aflăm în faţa unei însemnate probleme. De la resolvarea ei depinde în mare parte sórtea comunei nóstre. Suntem conscii de greşelele bĕtrânilor, carĭ ni-au rĕscumpĕrat regaliile şi pădurile pentru suma de 199,502 fl. plătind oraşului Braşov 5% interese. De la pădurĭ avem pagubă. Spesele de administrare şi de plantare întrec venitul. Étă raportul anului trecut, activul 5956 fl. 88 cr., pasivul 6788 fl. 40 cr. Poporul atât cel maghiar, cât şi cel român geme sub jugul greutăţilor şi al dărilor. Plătim aruncul considerabil de 6% la fiorinul de dare. Pe viitor nicĭ acésta nu va fi de ajuns.

La amortisarea datoriei suntem în restanţă cu 15,000 coróne, drumul vicinal de din sus de şanţ ne costă la 18,000 cor., pentru aceste vor trebui nouĕ aruncurĭ. Poporul ne mai putênd suporta greutăţile emigréză în mase. N-rul paşaportelor în anul trecut a fost de 2173 la o populaţie de 7000 de locuitorĭ. Casele devin pustii şi se dĕrîmă; este o raritate când cine-va mai zidesce la noi. Stând lucrurile ast-fel, trebue sĕ ne dăm bine séma de ceea-ce facem. Lumina electrică este frumósă, — tuturor ne place, — sĕ vedem şi folosul, ce ni-l aduce:

Populaţiunea acestei comune în lipsa de pămênt arabil trăesce numai din muncă şi din cărăuşii. După transportul lemnului de brad întră la an cam 30,000 fl., după al fagului peste 70,000 fl. Este întrebarea décă Societatea „Gancz“ nu va aplica puterea motorică şi spre acest scop, luând poporului din mână acest câştig sigur? Lemnul prin folosirea electromotorului electric se va eftini — nu va mai fi lipsă de atâta cantitate pentru fabricĭ.

Mai departe apa Tărlungului în întindere de 5000 metri se va împuţina. Pescuitul va fi nimicit. Morile comunei neavênd apă suficientă, vor sta. Ba uşor se vor puté instala alte morĭ cu motor electric, cu mult mai perfecte, decât ale comunei. Şi atuncĭ va suferi comuna şi vom suferi noi locuitorii ei. Comisiunea tóte aceste lucrurĭ le-a avut în vedere când ş'a formulat propunerea, pe care am onóre a vi-o presenta.

Textul propunerei este:

In cestiunea celor douĕ conducte de apă cerute de firma „Gancz“ din Pesta, comisiunea presintă următórea propunere:

Comuna Satulung dă dreptul firmei „Gancz“ pe timp de 50 de anĭ la cele douĕ canale şi concesiune pe lângă următórele condiţii:

1) Dreptul de folosinţă respective folosinţa acelui drept firma „Gancz“ nu-l póte instrĕina, nicĭ sĕ învestéscă pe altul fără consimţĕmêntul comunei.

2) Motorul electric instalat in alvia Tĕrlungului va puté fi folosit pentru mijlóce de comunicaţiune, de mişcare şi de iluminat atât pe teritorul comunei Satulung, cât şi în afară.

3) Motorul electric instalat în alvia Tĕrlungului nu va fi permis sĕ fie speculat pe teritoriul comunei Satulung cu un câştig mai mare de 4%.

4) La folosirea motorului electric precum şi la construirea celor douĕ conducte de apă, vor fi folosite numai braţe muncitóre din Săcele.

5) Motorul electric nu se va puté folosi la transportul comerciului de lemne de pe hotarul Satulungului.

6) Numita firmă are sĕ servéscă comuna gratis cu 30 lampe electrice calibrul 24, pentru iluminarea stradelor în timpul de nópte, avênd tot de-odată a se îngriji şi de instalarea lor.

Numita firmă décă nu respectéză condiţiunile cuprinse în cele 6 puncte, comuna îşĭ reservă dreptul sĕ sisteze fără altă intervenţie judecătoréscă întrebuinţarea conductelor de apă de pe hotarul comunei.

Comisiunea ţine de neapĕrat necesar a trimite o delegaţiune de trei membrii la Pesta, ca sĕ sprijinéscă la guvern afacerile industriale şi economice ale poporului nostru, ér pentru a opri nefericitele curente de emigrare sĕ esopereze un ajutor ca sĕ se instaleze în mĕsură cât mai mare fabricĭ de lână şi ţesăturĭ în Satulung.

Urmând motivările fie-cărui punct, şi mai ales documentându-se înflorirea comunei prin instalărĭ de fabricĭ, aducêndu-se ca esemplu comuna Dêrste, Zêrnescĭ Bod etc., propunerea a fost primită cu unanimitate.

Dr. Pompiliu Bran de Lemeny, lăudând zelul comisiunei, propune că tot acéstă comisiune sĕ represinte şi mai departe comuna, stăruesce mai cu sémă asupra punctului ultim, ca sĕ se trimétă o deputaţiune la guvern.

Comitetul alege cu unanimitate pe protopopul luteran Macznik, pe preotul R. Verzea, pe Dr. Pompiliu de Lemeny şi pe notarul Carol Lucacĭ.

Comisiunea, care a pregătit şi un memorand pentru guvern, va conferi în 1 Novembre cu d-l conte fişpan, care o va recomanda ministrului.

Corespondentul.

ULTIME SCIRI.

Constantinopol, 30 Octomvrie. In conflictul de frontieră ivit între Turcĭ şi Englezĭ la Aden, Turcia este dispusă a ceda, fiind-că guvernul englez a luat mĕsurĭ energice şi a ameninţat cu demonstraţie novală.

Diverse.

Regina Portugaliei şi medicina. După cât se scie, în absenţa regelui Portugaliei, care se află în Franţa, regenţa a fost încredinţată reginei Amélie. Acéstă suverană se intereséză fórte mult de tot ce atinge poporul sĕu şi marea sa grije este de a îmbunătăţi sórtea desmoştenitilor.

Intr'un scop umanitar ea se îndeletnici mai mulţĭ anĭ sĕ studieze medicina. Apoi dorind sĕ pue în profit studiile sale profesionale, buna prinţesă întreprinse un voiagiŭ în principalele oraşe ale Portugaliei. Ea visită spitalurile, instituţiunile sanitare, asilurile etc. La întórcerea sa ea întruni pe cei mai marĭ profesorĭ ai facultăţilor de medicină din Portugalia şi alcătui un plan de reformă, în scop de a reorganisa serviciul asistenţei publice.

In anturagiul sĕu regina a îngrijit şi încă cu mult succes, de princesele şi damele de onóre. Rĕmâne acum ca facultatea sĕ-i decérnă diploma „honoris causa“.

Literatură.

„Carnetul Roşu“, *o interesantă novelă nihilistă*, tradusă din germană de *Moşul*. O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — „Moşul“ e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa diarului nostru. Ppreţul cu posta 50 banĭ.

Sosiţi în Braşov.

Pe diua de 29 Octomvrie 1902.

Europa: D-na Sperer, Bucurescĭ; Speck, Gârlip, preot, Kleinrath, R. Vâlcea; D-na Cherta, Sulina; Sonnenfeld, Marczali; Dr. Konczwald, jude de tribunal, Braşov; Wolf, Balogh, Cudapesta; Zakarias, Ghimes; Feuerman, Arvaváralja; Egelhof, Heilbrunn; Schwarz, Klein; Viena; Reisinger, von Hermannheim, Sibiiu.

Bucurescĭ: von Magdeburg, general de brigadă, Sibiiu.

Grand: Taflan, Bucurescĭ, Kohn, Zürich.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Octomvrie n. 1902

Renta ung. de aur 4%	120 30
Renta de coróne ung. 4%	97 60
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	90 10
Impr. căil. fer. ung. in argint 4½%	97.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	201 —
Bonurĭ rurale croate-slavone	157.—
Impr. ung. cu premii	100 80
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	100.80
Renta de argint austr.	120.50
Renta de hârtie austr.	100.20
Renta de aur austr.	91.10
Losurĭ din 1860.	150 25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	15.65
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	704.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	667.75
Napoleondorĭ	19 06½
Mărcĭ imperiale germane	116 85
London vista	239.05
Paris vista	95.17½
Rente austr. 4% de coróne	95 15
Note italiene	—.—

Cursul pieței Brașov.

Din 30 Octomvrie n 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2 54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Dela „Tipografia A. Mureșianu" din Brașov,

se pot procura următórele cărți:

(La cărțile aicĭ înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 banĭ pentru recomandație.)

„Caractere morale, esemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popórelor vechĭ și moderne" de *Ioan Popea.* Prețul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge și portul postal.

Novele de Sienkiewicz: „Natură și viéță". „Sluga vechea" și „Ianco musicantul." Traducere de *I. C. Panțu;* o broșură de 192 pag. Prețul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

De asemenea se recomandă:

I. C. Panțu: „In plasă". „In Baltă". „Cele grea". „La Code". „La cârciuma lui Tiriplic." *Schițe din viéța dela țéră.* O broșură de 112 pag. cu prețul 40 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panțu: *„La têrg",* povestire din viéța unui cioban. O broșură din 32 pag. cu prețul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Antropomorfisme și Antiantropomorfisme in limba română de *Nicolae Sulică.* In limba nóstră scrierile de felul acesta sunt rare și scrierea acésta a d-lui profesor la gimnasiul român din loc Nic. Sulică se distinge nu numai prin conținutul sĕu bogat și sistematic, prelucrat după stricta metodă scientifică, ci și prin limbagiul sĕu scris la înțelesul tuturor. Autorul e cunoscut și din scrierile sale folklorice filologice de până acum. Prețul 80 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

Românii Secelenĭ. Causele decadențelor economice și mijlócele de îndreptarei Disertațiune de Ioan I. Lăpădat. 30 banĭ plus 5 banĭ porto.

Trilby, roman în românesce de Afin dela Tuscia. Prețul 2 cor plus 20 banĭ porto.

Buchete de florĭ, culese din grădina limei române pentru copiĭ, fascicola III de I. T. Totan, înv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor. II. Prețul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, prosă și versurĭ, de Sextil Puscariu. Prețul cor. 1.60, pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferența ținută a Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885 prețul 50 b. plus porto 5 banĭ.

Dialogul Țiganului cu Sân-Petru la pórta raiului séu glume și petrecere de ajuns. Manual lucrat după biblia țigănescă de Aron Boca Velchereanu 50 bani plus 5 b. porto.

Monologe de Antoniu Pop:

Nr. 1. Pe neașteptate . . . 08 b.
Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . 16 b.
Nr 3 La anul nou . . . 08 b.
Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . 08 b.
Nr 5. O pățanie . . . 08 b.
Tóte la olaltă 48 b. plus 10 b. porto.

Asupra situațiunei, articoli și foișóre de Ionŭ A. Lăpedat. Preț. 40 b. pl. 10 b. porto)

Influința francesă în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iașĭ Cu 50 b. + 5 b. porto.

Pribeag, ediția I-ă de Ioan Iosif Scopul Preț. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preț. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Inficata și nenorocita dragoste a lui Filarot și Antusei, o povestire fórte frumósă 'n versurĭ. păstrată din bătrânĭ. Preț. 24 b pl. 3 porto.

Prosă și versurĭ. fabule de Gr. M. Alexandrescu prețul 30 b. plus 5 b. porto.

Istoria lui Stan Pățitul. Partea a II-a. **Femeia** în versurĭ pentru popor de I. Tom Totan învĕțător, preț. 20 b. plus 3 b. porto

Scriitorĭ, cetitorĭ și criticĭ de N. Radulescu-Niger 50 b. plus 5 b porto.

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorislor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Buna chivernisélă, carte pentru toțĭ întocmită după ideile lui Sam. Smiles de Theodor V. Pacățianu. 40 bani plus 5 b. porto.

Monologurĭ în versurĭ seria a 2-a după Auguste Vacquerie. Eugene Manuel, Uhland, Emile Goudean, E. Grenet-Dancour și L. Ratisbonne de Nicolae Țincu. 1 cor plus 5 b. porto.

Imbunătățirea stărei sătenilor de Gr. G. Pencescu. preț. 50 b. + 5 b. porto.

Cu vêrful penei, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor plus 10 b. porto.

Poesii de Vasile Ranta Buticescu. Edițiunea „Amicului Familiei" Prețul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Istoria legii noue scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus ca profet. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Pretul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Escursiunĭ pe munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului din punctul „La om" de pe „Bucecĭ" până dincolo de „Negoiul". Descoperirĭ, întregite cu schițe istorice despre Castelele și țéra Fagarașului de I. Turcu, protonotar pensionat al comitetului Făgăraș. Prețul 2 lei plus 10 b. porto.

Din compositiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu,* tipărite și edate în edițiunĭ poporale de d-na Mariòra *Rațiu* născută Porumbescu, se află de vêndare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare" cu două vocĭ, *„Hora Prahovei", „A cădut o rază lină"* cu voce, *„Fluturaș de nópte"* polcă. *„Frunză verde mărgărit"* cânt poporal, *„Pe câmpiile Slupcei"* polca mazurca, *„Fata popii"* cânt poporal. Fie care bucată costă 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iașene"* vals, 1 cor. 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu", din opereat „Crai nou"* 3 cor. plus 10 banĭ porto.

A V I S.

Prenumerațiile la **„Gazeta Transilvaniei"** se pot face și reînoi orĭ și când la 1-ma și 15 a fie-cărei lunĭ.

Domnii abonențĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit și sĕ arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans".

„Gazeta Transilvaniei" numĕrul à **10 fil.** se vindecu la librăria **Nic. I. Ciurcu** și la **Iremias Nepoții.**